

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΑΡΧΑΙΩΝ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α' Απόσπασμα: Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον ; Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὃ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τούς πολίτας πείθῃ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι τό κοινόν δυνατοί ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτός ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτός αὐτοῖς ἐπὶ τόν σύνδεσμον τῆς πόλεως. ... Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὃ Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τούς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτούς ἐροῦμεν, προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων επιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν.

Β' Απόσπασμα :

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρροῦσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρω οὐκ εὖ · τό δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφόϊς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὐ ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἔστι τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δε καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τό μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἔστιν, ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τό δε μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται · ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἔστιν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὐσα τοῦ μέσου.

Γ' Απόσπασμα :

Ἐτι τὸ μὲν ἀμαρτάνειν πολλαχῶς ἔστιν (τὸ γὰρ κακόν τοῦ ἀπείρου, ὡς οἱ Πυθαγόρειοι εἶκαζον, τὸ δ' ἀγαθόν τοῦ πεπερασμένου), τὸ δὲ κατορθοῦν μοναχῶς (διό καὶ τὸ μὲν ῥάδιον τὸ δὲ χαλεπόν, ῥάδιον μὲν τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ σκοποῦ, χαλεπόν δὲ τὸ ἐπιτυχεῖν) καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τῆς μὲν κακίας ἢ ὑπερβολῆ καὶ ἡ ἔλλειψις, τῆς δ' ἀρετῆς ἢ μεσότης ἔσθλοὶ μὲν γὰρ ἀπλῶς, παντοδαπῶς δὲ κακοί.

Ἐστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὐσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ὃ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν καὶ ἔτι τῶ τὰς μὲν ἐλλείπειν τὰς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἐν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὐρίσκειν καὶ αἰρεῖσθαι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ :

Να μεταφραστούν τα μαυρισμένα αποσπάσματα των παραπάνω κειμένων
(μονάδες 10)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ :

Ποιες αρετές ενσαρκώνει η ιδεώδης πολιτεία και ποια είναι τα μέρη της ψυχής σύμφωνα με τον Πλάτωνα ;
(μονάδες 10)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ :

1. Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ... ἐπὶ τόν σύνδεσμον τῆς πόλεως : **Να αναλυθεῖ το χωρίο.**
(μονάδες 10)
2. Σύμφωνα με το Β' Απόσπασμα ποιος είναι ο ρόλος της υπερβολῆς και της ἔλλειψις στα συναισθήματα ;
(μονάδες 15)
3. Σύμφωνα με το Γ' Απόσπασμα ποια νέα γνωρίσματα προστίθενται στον ορισμό της αρετῆς ;
(μονάδες 15)

ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο μὲν Νικίας τοσαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς
 Συρακούσαις ἀκριβῶς καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι πολὺ
 τὸ βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις γίνεσθαι τὰ πράγματα καὶ ἐπικηρυκευόμενον
 πρὸς αὐτὸν ὥστε μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσὶ μᾶλλον ἢ
 πρότερον ἐθάρσησε κρατηθεῖς. ὁ δὲ Δημοσθένης περὶ μὲν τοῦ προσκαθῆσθαι
 οὐδ' ὀπωσοῦν ἐνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων
 ψηφίσματος, ἀλλὰ τρῖβειν αὐτοῦ, ἔφη χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας
 τοῦτο ποιεῖν ἢ ἐς τὴν Κατάνην, ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες
 θρέψονται πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων καὶ ἐκείνους βλάψουσι, ταῖς τε ναυσὶν
 ἐν πελάγει καὶ οὐκ ἐν στενοχωρία, ἢ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλον ἐστί, τοὺς
 ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν εὐρυχωρία, ἐν ἣ τὰ τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν
 ἔσται καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγραπτοῦ
 ὁρμώμενοί τε καὶ καταίροντες ἔξουσιν. τό τε ξύμπαν εἰπεῖν, οὐδενὶ
 τρόπῳ οἱ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, ἀλλ' ὅτι τάχιστα ἤδη
 ἐξανίστασθαι καὶ μὴ μέλλειν. καὶ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ ταῦτα
 ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νικίου ὄκνος τις καὶ μέλλησις ἐνεγένετο καὶ
 ἅμα ὑπόνοια μὴ τι καὶ πλέον εἰδῶς ὁ Νικίας ἰσχυρίζεται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι
 τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ κατὰ χώραν ἔμενον.

Θουκυδίδης Ζ, 49
Λεξιλόγιο :

ἐπικηρυκεύομαι= ἐρχομαι σε μυστική συνεννόηση
 προσκᾶθημαι= συνεχίζω την πολιορκία
 τρῖβω=κατατρῖβω
 ἀνίσταμαι= μετασταθμεύω
 ἀπανίσταμαι= αποχωρῶ

Παρατηρήσεις :
1. Να μεταφραστεί το κείμενο στα νέα ελληνικά
(μονάδες 20)
2. Να αναγνωρισθούν συντακτικά οι εξής λέξεις : λέγων, τῶν χρημάτων, πολὺ, ποιεῖν, τῷ πεζῷ, τῆς χώρας, πορθοῦντες, κρατηθεῖς

(μονάδες 5)
3. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται :

αίσθόμενος = β' ενικό προστακτική στον ίδιο χρόνο
 θρέψονται = να κλιθεί όλος ο παθητικός μέλλοντας και ο παθητικός αόριστος
 ἐπικηρυκευόμενον= γ' πληθυντικό οριστική παρακειμένου + γ' πληθυντικό
 οριστική υπερσυντελικού
 ἀπανίστασθαι= εγκλητική αντικατάσταση στο β' ενικό ενεστώτα στην άλλη φωνή
 κρατηθείς= γ' πληθυντικό ευκτική αορίστου
 ἐνεδέχεται= απαρέμφατο παρακειμένου
 ἀπάγειν= β' ενικό προστακτική παρακειμένου
 ἔφη= εγκλητική αντικατάσταση στο γ' ενικό ενεστώτα+ να κλιθεί η οριστική
 παρατατικού στον ενικό αριθμό
 χρῆναι= μετοχή ενεστώτα
 ἀναστάντας= εγκλητική αντικατάσταση στο β' πληθυντικό αορίστου β' στην άλλη
 φωνή
 ἐπιόντες= εγκλητική αντικατάσταση στο γ' πληθυντικό ενεστώτα
 ὁρμώμενοί= απαρέμφατο ενεστώτα
 ἔξουσιν= απαρέμφατο αορίστου
 μένειν= απαρέμφατο μέλλοντα
 ξυνηγόρευεν= β' ενικό οριστική παρακειμένου
 ἀντιλέγοντος= β' ενικό προστακτική αορίστου
 εἰδῶς= εγκλητική αντικατάσταση στο β' ενικό ενεστώτα

(μονάδες 5)

4. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται :

ἀκριβῶς= ο ίδιος τύπος στον υπερθετικό βαθμό
 πολλῶν= παραθετική αντικατάσταση + αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους στο
 συγκριτικό βαθμό
 ναυσί= δοτική ενικού
 μᾶλλον = ο ίδιος τύπος στον θετικό βαθμό
 πρότερον = ο ίδιος τύπος στον θετικό βαθμό
 ἐπιόντες= δοτική στον ίδιο αριθμό
 σφῶν= να κλιθεί ο ενικός αριθμός
 ἀναχωρήσεις= δοτική ενικού
 ἐπίπλους= ονομαστική πληθυντικού
 βραχέος= αιτιατική και κλητική ενικού αρσενικού γένους
 οὐδενὶ = δοτική πληθυντικού
 τάχιστα = το επίρρημα στο θετικό βαθμό+ ονομαστική πληθυντικού αρσενικού
 γένους

(μονάδες 5)

5. Να αναλυθούν οι μετοχές στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις :

αίσθόμενος , ἐπικηρυκευόμενον, ἀναστάντας, ἀντιλέγοντος, εἰδῶς

(μονάδες 2)

6. Να τραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο με πρόταση εξάρτησης Θουκυδίδης ἔλεξε :

εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ... καταίροντες ἔξουσιν

(μονάδες 3)

ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ